

De l'actuació

Durant l'any 2024, s'han dut a terme importants obres de restauració del campanar, amb l'objectiu de garantir-ne la seguretat estructural, millorar-ne l'accessibilitat i posar en valor els seus elements històrics i arquitectònics. L'obra ha combinat criteris de conservació patrimonial amb tècniques constructives actuals, sempre amb un enfocament respectuós amb la seva autenticitat i caràcter.

La coberta s'ha rehabilitat completament, substituint els elements de fusta en mal estat, reposant la solera i reinstal·lant les teules originals. També s'han restaurat l'agulla i el penell, substituint completament la base de suport la qual es trobava molt deteriorada.

Els paraments s'han consolidat mitjançant el rejuntat i la reposició puntual d'algunes peces que faltaven. Les façanes s'han netejat amb cura, conservant la patina adquirida amb el pas del temps, cosa que facilita la lectura de les diferents etapes constructives, especialment en la part superior del campanar, on s'ha volgut mantenir la distinció entre la fàbrica romànica i la reforma del segle XVII.

Un dels aspectes més rellevants de la intervenció ha estat la recuperació de les obertures romàniques tapiades. S'han reobert les finestres d'arc de mig punt del primer nivell i les obertures geminades del segon. Aquesta actuació ha permès recuperar la fesomia original del campanar i potenciar-ne el valor com a torre de mirada oberta al paisatge.

També s'han regularitzat les obertures del primer nivell i del cos de campanes, desmuntant parts dels recreixements moderns per tal d'uniformar els ampits i harmonitzar la imatge del coronament. Totes les obertures s'han dotat de baranes d'acer, d'estructura lleugera i disseny discret, sense interferir en la lectura arquitectònica de la torre.

A l'interior, una de les actuacions més importants ha estat la substitució de l'escala i dels sostres de fusta, molt deteriorats, per una nova estructura metàl·lica dissenyada per facilitar l'accés i la lectura dels diferents nivells del campanar. La nova escala és de tres trams i permet un recorregut còmode i segur, i alhora ofereix la

possibilitat d'observar de prop elements d'interès, com ara les arcuacions llombardes de la façana original de l'església que avui resten a dins de la torre.

Els treballs de restauració també han reubicat els nivells de circulació intermedis, col·locant sostres lleugers d'acer que respecten les cotes originals i permeten percebre tot el volum interior de la torre fins al cos de campanes. El nivell superior, corresponent a l'antic cos romànic, s'ha concebut com un espai visitable, amb una escala de cargol que connecta amb la volta inferior i un últim nivell, destinat a tasques de manteniment, format per una estructura metàl·lica lleugera que permet veure la coberta de la torre des de sota.

Agulla i penell.

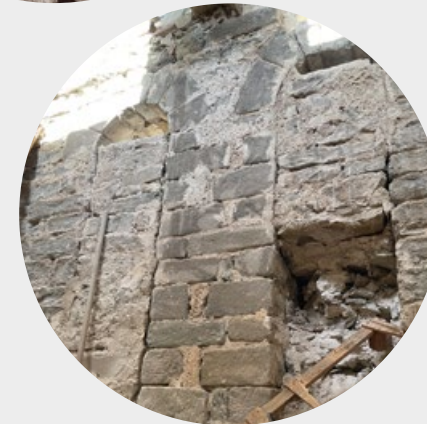
A la planta baixa s'hi han realitzat excavacions arqueològiques que han confirmat l'existència d'una sagrera anterior a la construcció del campanar. Un cop documentades i estudiades les restes que han aparegut s'han protegit per tal de garantir-ne la conservació, amb un nou paviment de formigó de calç hidràulica, que substitueix l'anterior fet de morter de ciment.

Al nivell de la volta, s'ha consolidat el paviment de pedres, ceràmica i calç existent, respectant els materials i tècniques històriques. L'accés al campanar des de la nau també s'ha millorat amb la col·locació d'una nova porta de fusta i la regularització dels paraments de l'entrada. Finalment, s'ha renovat completament la instal·lació elèctrica i d'enllumenat.

Excavacions arqueològiques a la base del campanar.

Finestres tapiades

Projecte i direcció d'obra:

Xavier Claparols Llach

Direcció d'execució:

Jordi Miquel Calvo, arquitecte tècnic.

Investigació arqueològica:

Antònia Díaz Carvajal. In Situ, SCP

Constructora:

Joan Serra paleta, S.L.

Fotos:

Fons Narcís Ricart i Bager, arxiu SPAL- Diputació de Barcelona i Xavier Claparols Llach.

Finançament i suport tècnic:

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local. Àrea d'Infraestructures i Territori. Diputació de Barcelona i Ajuntament de l'Esquirol.

Restauració del campanar de l'església

8 de novembre de 2025

Sant Martí Sescorts

Història de l'església i del campanar

L'església de Sant Martí Sescorts té els seus orígens al segle IX, ja que el 934 es documenta una primera església, avui desapareguda. El temple romànic consagrat el 1068, que és pràcticament l'actual amb reformes posteriors, tenia planta de creu i absis semicircular, amb quatre fornícules interiors i dues absidioles laterals. Al seu voltant es delimitava una sagrera que marcava l'entorn sagrat de l'edifici, amb el cementiri.

Durant el segle XII es va construir el campanar romànic encaixat entre el braç nord del transsepte i la façana septentrional de la nau principal, amb una alçada inferior a 20 metres i obertures d'arc de mig punt, individuals al primer nivell i geminades a la part superior, a cadascuna de les quatre façanes. En aquest període també es van pintar les primeres decoracions murals de l'absis, amb escenes del gènesi i de la vida de sant Martí, atribuïdes al Mestre de Cardona o al seu cercle, amb paral·lels a altres esglésies romàniques de Catalunya i que es conserven parcialment al Museu Episcopal de Vic.

Al llarg dels segles posteriors, l'església va experimentar diverses transformacions que van adaptar el temple a les noves necessitats i garantir la seva conservació. El 1561 es va obrir un nou portal a la façana de ponent, substituint el que se suposava era l'accés original de migdia, mentre que entre finals del segle XVI i principis del XVII, i per solucionar definitivament problemes d'humitat, s'hauria format una teulada sobre elevada que cobria tota l'església, amb una petita espadanya al centre del carener. En aquest període, també s'hauria alçat un cos superior amb coberta piramidal de teula àrab elevat el campanar fins a l'alçada actual de 23 metres.

Durant aquestes reformes es van tapiar les finestres romàniques originals del cloquer i es van situar les campanes a les grans obertures del pis superior; abans es trobaven a l'interior, suspeses d'una estructura de jàsseres de fusta creuades que encara es conserva

Escala d'accés al primer nivell, abans i després de la restauració.

parcialment. Segurament aleshores es va fer una nova escala i algun pis intermedi a l'interior del campanar.

Hi hauria la possibilitat que aquelles reformes operades al campanar s'haguessin efectuat per tal de reforçar-lo a causa de desperfectes produïts per un terratrèmol esdevingut al segle XV.

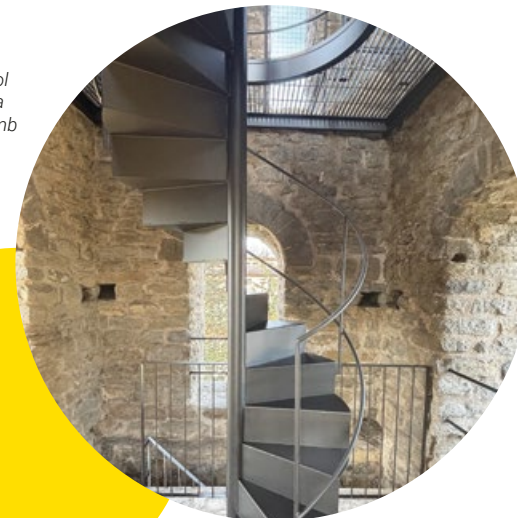
Al segle XVIII es va crear un fossat al llarg de les façanes nord i oest per protegir l'església de les humitats derivades del contacte amb les terres del cementiri i es va construir la sagristia adossada a l'absidiola de migdia, mentre que es podria haver afegit una capella lateral quadrada simètrica al campanar.

Durant el segle XIX es van construir coberts annexos i es van consolidar elements funcionals. Després de l'incendi de 1936, que va afectar la nau i diversos revestiments interiors, es van dur a terme obres de restauració que van incloure la neteja i revestiment de parets, la reparació del paviment i la reconstrucció de l'absidiola sud. També, la construcció d'un nou altar i púlpit, així com l'ampliació i acondicionament de la rectoria.

Segon nivell amb les finestres geminades.

Escala de cargol que connecta la volta inferior amb l'últim nivell.

A la segona meitat del segle XX es van reforçar les estructures de la volta amb perfils d'acer laminats per solucionar unes esquerdes existents.

Font: "Anàlisi històrica i artística de l'església de Sant Martí Sescorts", David Galí, Cap de la Secció tècnica d'Investigació, Catalogació i Difusió de l'SPAL, 2019.

La bona convivència entre els veïns i veïnes, l'arrelament i el manteniment de pertinença al poble de Sant Martí ve acompanyada d'una bona organització veïnal, que en el nostre cas teixeix d'una manera exemplar l'Associació de Veïns la Veu de Sescorts, i també de la iniciativa del consistori en promoure els projectes necessaris per aconseguir aquestes fites.

Durant aquests últims anys hem tingut l'oportunitat de viure una transformació urbanística ben necessària al poble i ara és el torn de gaudir de la restauració del campanar romànic de l'església de Sant Martí Sescorts que ha promogut l'Ajuntament de la mà de la Diputació de Barcelona. És una actuació integral de restauració i consolidació del campanar amb l'objectiu de garantir-ne la seguretat estructural, però no només això, sinó que també ens ha de permetre a tots els veïns i veïnes de Sant Martí posar de manifest el valor històric i de germanor que representa l'església i el seu campanar per moltes generacions de sant martinencs.

Fruit d'un exquisit treball tècnic d'investigació tant a nivell històric com arquitectònic avui posem a l'abast de Sant Martí Sescorts el seu campanar i la seva ànima tantes vegades reformat al llarg de la història perquè pugui ser visitat finalment com a símbol del poble que s'alça enlaire i mira amb calidesa el seu veïnatge.

Àlex Montanyà Rifà

Alcalde

Ventura Bagaria i Canal

Regidor de Sant Martí Sescorts

L'Esquirol
Sant Martí Sescorts
Sant Julià de Cabrera
Cantonigròs